NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 4. februara 1854. *List 10.*

Kako gospodariti, da se dohodki kmetijstva povikšajo tudi z majhnim premoženjem?

(Dalje.)

3. Ako hoče gospodar povzdigniti svojo kmetijo, je treba, da zraven senožet tudi še skerbí za pridelk klaje po drugi poti, namreč da obseje en del svojih njiv z deteljo in drugimi travami, s turšico itd.

Med klajo pa je ni boljši za molzno živino, kakor je koruza ali turšica; ona prekosí na tečnosti vsako drugo.

Če se koruza seje v drugi polovíci malega travna (aprila) do druge polovice velicega travna (majnika) gosto, zrase na nekoliko dobri zemlji do mesca malega serpana (julia) 2 do 3 čevlje visoka, in pridela se je na oralu (johu) 800 centov frišne ali 160 centov suhe klaje.

Ako se je koruza kosila 2 do 3 čevlje visoka, preden je začela metlico delati, bo pognala v drugič, in do mesca kimovca (septembra) bo zrasla za 2 čevlja ali celò za 2 in pol; ta drugi pridelk bo dal 400 centov frišne ali 80 suhe klaje.

Če gospodar hoče koruzno klajo zraven kakošnega druzega žita pridelati, naj pognojí sterniše ječmena ali zimske rèží in seje koruzo gosto. Je setev do mesca velicega serpana (augusta) opravljena, bo zrasla navadna koruza za 2 in 2 in pol čevlja visoka in 600 centov frišne ali 120 centov suhe klaje dala.

Če namesto navadne koruze sejemo milansko ali amerikansko, se bo še veliko veliko več klaje pridelalo, ker te sorti zrasete do metle včasih 6 do 10 čevljev visoke.

Čudno je slišati kmete tožiti čez pomanjkanje klaje, ako so malo merve pridelali, namest da bi, če je sena malo bilo, skerbeli to pomanjkanje nadomestiti v drugi setvi s koruzo, prosom, repo ali grahom! Oni ne pomislijo, da v vsakem gospodarstvu je treba pridelovati živinske klaje, da rodovitnost polja ne gré rakove poti; — oni ne prevdarijo, da tisti gnoj, ki ga potrosijo za drugi sad, in tista mervica semena, ki jo posejejo, se splača obilno; — oni ne spoznajo prave pomembe tiste kmetijske skušnje, ktera pravi: „le tisti kmetovavec, ki prideluje obilo klaje, si s tem pridelkom pomaga, da sejati zamore več žita in druzih sadežev, iz kterih naravnost dnar skupi“.

Kdor hoče pomanjkanje klaje krepko odvračati, naj gnojí sterniša ozimine in naj seje koruzo, ali, če ni zato, hitrico.

V tacih krajih, kjer kmetovavec koruze in hitrice ne prideluje, naj seje sred velicega serpana na pognojeno njivo zimsko rèž, in pozno v jeseni ali zgodaj spomladi bo pridelal veliko veliko frišne klaje, ktera bo živini močno teknila, če slamo vred zreže in poklada živinčetom svojim.

(Dalje sledí.)

Zivinoreja na Holandskem,
in kaj bi se smeli naši živinorejci učiti od nje.

(Dalje.)

Od živinoreje na dalje.

Z naj večjo skerbjo redijo breje krave, vendar jim nikdar ne pokladajo preobilo in pretéčne klaje, zlasti zadnje tedne ne, ker se bojé, da bi se preveč ne zredile in potem ob mleko ne prišle. Tudi jih je skušnja učila, da preobilno in pretéčno rejena živina težeje verže. Po teletu redijo krave ravno tako, kakor pred teletom, vendar jim dajejo vsaki dan eno lanéno prešo in pa pol škafa siratke še verh navadne piče.

6, 8 ali celò 10 tednov preden ima krava storiti (vreči), jo jenjajo molsti. Tako je navada skor povsod. Le nekteri gospodarji ne nehajo brejih krav pred molsti kakor ene dní pred porodom; al tak gospodar ni zlo obrajtan od druzih, ker mu manj umnosti pripisujejo.

Kadar se čas bliža, da ima krava storiti, se ji nastelje prav obilno. Tù in tam imajo za take krave posebne gorke hleve. Dokler se ni krava oteletila, ostane gospodar ali hlapec noč in dan pri nji v hlevu, da ji je na pomoč kadar je treba.

Navadno je, da kravam, kadar so se oteletile, dajo neko posebno pijačo piti, ktero kraamdrank imenujejo. Ta pijača je s kruhom kuhan star ól (pivo), kteremu primešajo še nekaj solí, kimeljna in janeža. Po ti pijači jim dajo več koscov s soljó dobro potresenega kruha, in za tem enmalo žlahnega sena.

Je živina po porodu spet k moči prišla in vstala, jo s slamo dergnejo po celem životu, herbet, križ in ledje pa ji oribajo s soljó.

Perve dní po teletu se mora krava 4krat na dan čisto izmolsti, — potem 3krat in v 6 ali 8 dnéh pa le po navadi dvakrat. Sedaj ne delajo v ničesa več razločka med kravami s teletom in med kravami brez teleta.

Molzno kravo obderží gospodar do 10. ali 12. leta. Potem jo molsti jenjajo in rediti (pitati) začnó ali za dom ali za prodaj. Primeri se včasih, da je krava noter do 16. leta za molžo dobra, ali taki redki primerljeji ne motijo holandskega kmeta, da bi živino silil čez 12. leto za molžo, ker vé in je po obilnih skušnjah prepričan, da se mu pri starejih kravah ne splačuje klaja tako, kakor če staro kravo spita in iz hleva dene, namesto nje pa postavi drugo mlajši, ktera obilno molze. Holandski kmet ima vse to natanko prerajtano in zmiraj tako ravná, da mu naloženi kapital tudi gotove činže donaša. (Dalje sledí.)

Premišljevanje
narave in previdnosti božje v nji.

Poslovenil Mihael Verne.

Koristnost mraza gledé zdravja.

Ob ojstrem zimskem mrazu je navada, da ljudjé druge letne čase močno povzdigujejo; zoper mraz pa tožijo. Spomlad, poletje in jesen, dasiravno se ob svojem času po vrednosti ne cenijo, dokler se njih dobrote vživajo, se sedaj silno hvalijo. Tak pa je že člověk navadno, da dobrega ne ceni, dokler ga ima, temuč njegovo vrednost še le takrat spozná, ko mu je vzeta bila.

Al so pa res uni letni časi edini naše hvale vredni? Al je zima zares sovražnica veselja, protivnica zdravja našega? Da resnico prav spoznamo, dajmo premisliti brez vse enostranosti, kakšne koristi nam podeluje zimski čas gledé našega zdravja.

Spomlad in jesen ste zastran večidel naglih sprememb vremena za zdravje nevarna letna časa. Prašajmo zdravnike in povedali nam bojo, da spomladi in jeseni se rado množí število bolnikov, — prašajmo kmetovavce in živinozdravnike, in tudi oni nam bojo odgovorili, da dokaj je bolezin, ki so tako rekoč lastne spomladanskemu in jesenskemu času. Poleti je zrak zlo stanšan poln puhov, ki so dostikrat že pokvarjeni, ali saj k gnjilini nagnjeni. Poletje je čas, v kterem se člověk, zlasti ako so nočí hladne, nar ložej prehladí, kar potem mnogo hudih in smertnih bolezin napravi. Zima, to je, suha, merzla, prava zima je vsih teh škodljivih nasledkov prosta. Čisti zrak odvrača veliko nar strašnejših bolezin, ki scer izvirajo iz spridenega, in mraz končá ali popolnoma mnoge dolgoterpeče bolezni in kuge, ki so razsajale poleti in v jeseni, ali jih saj začasno zatare. Zmerno puhtenje kože zlajša teló poletinske teže, sčisti krí in storí, da člověk raji jé in dobro prekuhuje vžiti živež. Čist in kislica poln zrak razveselí serce. Mraz stisne goste, terdne dele telesa skup, ki so poleti vsi ohlapnjeni bili, in tako močno krepča celi život. Kako težavna nam je huda poletna vročina! Kako trudno in leno postane teló, če se člověk v prostem zraku dolgo mudí, in, tako rêči, breme soparnega ohlipa nosi! Kako željno pričakujemo hlada nočí, da se zopet okrepča naše teló. Teh neugodnost nimajo jasni zimski dnevi. Člověk čuti neko posebno nagnjenje k gibanju in veselju, in neko prijetno lahkoto v vsih udih. Mraz nas sili k hitrejšemu gibanju, da se mali neprijetni občutek mraza spremení v toliko prijetniši čutlej gorkote.

V tvoji moči je tedaj, bravec moj, si zdravje in veselje pospeševati tudi pozimi. Stvarnik je tudi ta letni čas za tvoje blagostanje skerbel, in narmodrejše naprave naredil, s kterimi se sreča njegovih stvarí lahko ohrani in pomnoží. Če nisi pozimi tako zdrav in vesel, ko v druzih letnih časih, si tega dostikrat sam kriv. Znabiti da čas v lenobi tratiš, — znabiti da si v vročih izbah zapert, in nikdar blazega hlada zimskega zraka ne občutiš, — znabiti da je tvoje serce polno žalosti in skerbí za prihodnost, — znabiti da si nezmernosti v jédi in pijači udan, ali pa da si o poletnih dnéh svoje zdravje razdjal, česar neugodne nasledke sedaj čutiš. Kako zdrav, kako vesel bi bil lahko člověk, ko bi vselej živel naravno in življenje svoje tako napravil, da bi se vedno delo s počitkom, resnoba z veseljem verstila!

Le sivi starček, čigar krí se je že ohladila in čigar čutnice so že omedléle, nam bi utegnil hvalo zimskega časa podreti, ker njemu mraz več ne tekne, — žubeljc življenja že vgasuje. Al, kdor je vžival že veliko veliko let vse prijetnosti sveta, ki jih daruje mili Stvarnik vsem stvarém svojim, se smé tak pritožiti, če kolo življenja njegovega se še začenja počasí gibati? Kar starčku ne dajè več lastni život, mu nadomestuje gorkeji obleka in zakurjena hišica.

O Noriku in Noreji.

Spisal Davorin Terstenjak.

Pervi članek.

§. 6. Poljo- in rokodelstvo, obertnost in umetnosti Norika.

(Dalje.)

Če životopis sv. Severina [1]) pazljivo prebiramo, se prepričamo, da je poljodelstvo in vertnarstvo v Noriku na veliki stopnji bilo. Razun poljodelstva in vinoreje so se Noričani tudi pečali z ribljenjem in dunajski krap je bil veliko od Rimljanov čislan [2]). Tudi živinoreja je bila v lepem cvetu in travonosne planine noriške celo za njo prikladne. Imenitno je čuti, kar Plini [3]) od vpreganja volov v teh pokrajinah pravi, da so namreč planičarji za glavo vprežali vole ne pa za vrat „capite non cervice junctis“. Tako še vpregajo Korošci današnji dan govejo živino.

Še drugo znamenito besedo najdem pri Kolumellu [4]), da so se krave planinske velele „ceve“. Ta beseda je za slavensko jeziko- in basnoslovje neskončno važna. Priime Živatovo je tudi bilo Kala, Mahakala, in to ime je tudi vol, buvol, na kterem je Živa jezdil [5]). Kala, sakala [6]) pomeni v sanskritu sanus, slovenski cel, koroški cev, ceva, cevo, ker je pri Koroščih $l = v$. Poznamlenje vola Živatovega so Slaveni, kteri so vse svoje bogočastje od Indov prejeli, tudi na govejo živino — vole in krave — prenesli, zato se pri Slovacih še velí vol kajla [7]), pri noriških Slovencih pa ceva = cela. V tej besedi imajo mesta Venetov Celina in Noričanov Cele, Celeja, ktero Plini še piše Caleia, kakor zemljopisec Forbiger [8]) terdi, in pa mesto Celovec svoj temelj. Zdaj tedaj nahajamo vse imena volov, bikov in krav, ktere so v Živatovem častju bile navadne, na primer: Muri Murček = bik, kamura černkasta krava (sanskritski kam krava), Kala, Kajla, Cela, Ceva, Pashu — Apen, to je, živine oče „pecoris progenitor“, pater, Japa Nundi Munda, Dharma Dherma, Terma, termast, Termavec, Terjavec, Terbavec, terkslj, terc, tor, tur, Bassa, Basana, Basvan, bis, bison, — primeri tudi štajersko bosman, kolač, kteri se peče pri ženitninah in gostovanjih, in na kterega se vse hišne živali: bik, krava, kureta itd. nastavljajo v zaznamek gospodarskega življenja. Vol in krava pa sta po indiškem bogočastju bila zaznamek vsega dobrega, zato nahajamo v indiškem basnoslovji, da le bele — dobre strani Živata in Žive te živali za znamnje imate. Po dobri strani je Živa — Bhavany tudi boginja zdravja [9]), in čudovitno je, da pomén drav cerkvenoslovenski, in zdrav novoslovenski, cel, celiti, se vjemata z pomenom Kala in Dharma [10]). Kala je korenika našega cel, celiti, kar v cerkveno-slovenščini zmiraj pomeni heilen, in dharma od dhar ali dhru, firmum esse, fixum esse, slovenski drav, zdrav. Tu-

---

[1]) Eugippus in vita S. Severini Sect. IV. — [2]) Cassiodor Variar. Lib. XII. ep. IV. — [3]) Plini H. N. VIII. 45. — [4]) Collumella de re rustica IV. 24. Besede njegove se glasijo takole: „Melius in hos usus alpinae vaccae probantur, quas ejus regionis incolae Cevae appellant, ea sunt humilis staturae lacte abundantes“. — [5]) Anquetil Voyag. pag. 242. — [6]) Bopp Glosse sansk. sub voce. — [7]) Bernolak Slov. II. 862. — [8]) Forbiger Handb. der alt. Geogr. p. 317. — [9]) Dr. Vollmer Myth. Lex. 277. — [10]) Dr. Miklosić Radices ling. paleoslov. str. 24. in 104.

kaj spet vidimo, da življi in njihovi zaznamki imajo eno koreniko dhar, dhru, dharma — terma, dhara, terra — tor, tur, in blagodarne moči zemlje in goveda: drav, zdrav, kala, cela, ceva, celiti, ceviti, kar bomo malo pozneje še očitniše našli v drugih prikladih.

Posebni in naj imenitniši del rokodelstva, ktero je Noričanom živež oskerbelo, so bile rude. Strabon [1]) piše, da so Tavriščani naj bogatejše zlate rude imeli. „Ko so barbari Rimljanom dopušali jim pri rudarjenji pomagati, je zlato po Italii tretjino od svoje cene zgubilo“. Ker se mi priložnost ponuja, moram memogredé nekaj od latinskega izraza „barbarus“ opomeniti. Beseda barbarus izvirno ne pomeni divjaka, temoč človeka nerazumljivega [2]). Korenika je sanskritska in pomeni „mutast“, odkodar izvira naša beseda berbrati, to je, nerazumljivo govoriti. Pomen „divji“ je pozneje nastal, kakor poznamlenje Nemec za mutast (sanskritski mûkas, mûtas).

„Tavriščani so pozneje Rimljana iz svojih rud pregnali, piše Strabon dalje, in so jih sami obdelovali“, ali ob času njegovem so že Rimljani bili gospodarji noriških rud. Imenitno je tudi bilo noriško železo [3]), ktero so udelovali v svojih domačih fabrikah izverstno in umetno. Tudi sol so varili in kopali, kakor ime Capatius poterjuje dostojno.

Med rokodelstvi je slovelo posebno kovaštvo in noriške škitarnice so bile jako imenitne [4]). Razun tega so se pečali z žganjem oglja, s sekanjem derv, iz kterih so kakor še dandanašnji tesali ladje in jih po Dravi in Savi na prodaj vozili sosednim narodom.

Ko so Noričani pod rimsko vlado prišli, so tudi od njih se naučili drugih nepotrebšinj in stavljali poslopja, kopališča. Tudi rimskega jezika so se naučili, čeravno ne vsi, vendar saj imenitniši in plemenitniki naroda. Al do klasične izverstnosti gotovo niso prišli; v rimskih napisih nahajamo dosti Vindinizmov, o kterih bodemo govorili na svojem mestu.

Čeravno so bili serčni in pogumni junaki, so bili vendar tudi krotke čudi, tako da rimski pisatelji od njih pišejo: „Norici svaves moribus“.

Še dosti bi se dalo o teh zadevah pisati, ali naša naloga ni pisati zgodovine njihove omike, ampak dokazati, da so Noričani bili Slovenci.

Vsakega, kteri se hoče bolje v teh rečéh podučiti, sporočujemo na historiška dela Muharove, Linhartove, Ankershofenove in drugih, in čitatelje svoje peljemo sedaj v zgodovinsko stran svojega spisa.

(Dalje sledi.)

[1]) Strabon IV. — [2]) Zato Ovid piše iz Ponta: „Barbarus hic ego sum, qui non intelligor ulli“. — [3]) Strab. V. Ovid Metamorph. XIV. v. 711. 712. Sidon Apoll. v. 49. — [4]) Notit. Imper. occid. p. 58—61.

Ozir po svetu.

Življenje Turkov, njih navade in šege.

(Dalje.)

Drugo domačo slovesnost obhajajo Turki pri obrezovanju otrók. To scer ni neobhodno potrebno pri vsacemu Mahomedancu, zakaj če je ta operacija zamujena bila v mladosti, zna spričevanje zdravnika, da je za odrašenega nevarna, mladenča oprostiti obréze. Vendar neobrezan Turk, kteremu akhalf pravijo, ni kaj spoštovan, in tudi pred sodbo ne more za pričo biti. Obrezujejo otroke večidel v 7. letu z velikimi ceremonijami pričo žlahte, prijatlov in imána bližnje mošeje. Rezarji, ki opravljajo to opravilo z britvijo, se zovéjo sunet-džisi. Obrezanca motijo starši pervih 8 ali 10 dní z mnogimi veselicami, mu lišpajo turban z zlatimi ali srebernimi trakovi, zakoljejo jagnje ali kozliča in delijo milošnje. Posebno sultani praznujejo to opravilo z naj večjimi slovesnostmi.

Deržavne (politične) praznike obhajajo s posebnimi slovesnostmi; takrat razkladajo vse svoje bogastva. H tem praznikom se štejejo sledeči: kadar nov sultan nastopi vladarstvo, kadar se mu sultanič rodí, kadar bandero profeta razpostavljajo, kadar se podá veliki vezir k armadi itd. Bandero profeta — sandšeak-šerif — imajo za sveto zapuščino Mahomeda, ktero spodbada Turke k naj veči serčnosti in se je že mnogokrat čudodelno skazalo v tem, da je scer lene Turke spodbodlo v junaštvo.

Dva bajramova praznika sta edina cerkvena praznika Mahomedancov. Pervi bajramov praznik — id fitr, to je, konec posta imenovan, se praznuje 1. dan mesca ševala po ramasanovem postu, — drugi praznik — courban-bajram, to je, velikanočni praznik, se praznuje 60 dní po unem, 10. dan mesca silhidžeba. Ker se mahomedanska pratika ne šteje po sončnih, ampak po lunnih mescih, se primeri, da v 33 letih se praznujeta omenjena praznika v vsih letnih časih.

Pervi bajram bi imel terpeti le en dan, ljudstvo pa ga podaljša na 3 dní, — drugi terpí 4 dní. Ti sedmeri dnevi so edíni, v kterih ljudstvo obhaja očitne veselice. Vsaki bajramov praznik se velika molitev le enkrat opravlja, namreč po sončnem izhodu; scer pa je praznovanje teh praznikov kaj slovesno. Sultanu se pride ta dva praznika ob sončnem izhodu poklanjati ljudstvo iz vsih stanov; vse štacune so zaperte, nobeden ne dela, nobeden ne kupčuje teh 7 dní; vsak, tudi naj revniši, si napravi za ta čas novo obleko; prijatli in znanci se obiskujejo in si srečne praznike vošijo; le samo te praznike se vidi, da si prijatel prijatlu roke podaja in se objemajo, in na to vižo razodevajo eden druzemu prijaznost svojo.

Edino v tem pa obstojé turške veselice. Nikdar se ne sliši vrisk ali očitno razsajanje; nikjer se ne vidi plés ali igra. Plesati in igrati je ostro prepovedano Turkom. Edino veselje ljudstva obstojí v tem, da se tiho, mirno in počasi sprehaja po ulicah ali okolicah bližnjih. Prijatli in žlahtniki grejo — po 10 ali 15 skupaj — obiskavat svoje znance, pri kterih se pomudijo celò malo; potem grejo spet naprej. Na tergih in sprehajališčih se snidejo včasih, pijejo tobak in kavo, in se pogovarjajo to in uno, kar dan ali čas nanese, brez prepira, brez strasti. (Konec sledi.)

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Tersta 28. jan. V sredo smo imeli v dvorani tukajšnjega slovanskega društva krasen bal. Prišlo je na veselico mnogo imenitne gospôde; med druzimi jo je tudi počastil knez Danilo s svojim spremstvom, in gospod deželni poglavar. Veselice v slovanskem društvu se posebno obrajtajo in so zavolj tega tako močno obiskovane. Sicer se pa društva pravi namen, zavolj kterega se je osnovalo, žalibog, vedno bolj zanemarja, in razun slovanskih časopisov, ki na mizi ležé, se v njem skoraj nič več ne najde, kar bi opravičilo ime njegovo. To je uzrok, da je več družbinikov, gorečih za narodno reč, odstopilo, in mnogo druzih udov, ktere je le bolj mar za hopsasa hajsasa, pristopilo. Ne da bi grajali tako spobodnih veselic, kakor se obhajajo na tem mestu, marveč nas živo veseli, da imamo dvorano, kjer zamoremo med svojimi vesele, židane volje biti, al — naša misel je le „utile dulci!“ — Za gotovo čujemo, da se ima železnica do sv. Petra (pri Postojni) kmalo odpreti, in da slavno ministerstvo kupčije že skerbí

za potrebne vradstva, ki bodo na tej železnici potrebne. Kaže se iz tega, da se bi znala železnica do Tersta popred odpreti, kakor se sploh misli, ker dela grejo nek sedaj povsod naglo od rok.

Iz Horjula 30. jan. Pri nas že lepo cvetejo: trobentice, marjetice, černi teleh, tudi violice, kterim pa tukaj skerčki (menda ker so skerčene) pravijo. — Imajo tù več svojih besedí, kterih drugod, saj tako pogosto nisim slišal. Tako mu pravijo, kdor je v jédi zberčen, ta je laskèrn. Če se komu še jéd ponuja in je ne potrebuje, pravi: že skèzam. Beseda skèzáti je tù sploh v navadi; n. pr.: celi dan skèzamo to ali to delo (celi dan imamo to ali to dosti delati), ali: toliko že skèza peljati (ima dost peljati) itd. — Tudi besede: srebut in sèrk ste v navadi. Nekdo je rekel: Moja žlica derží dva srebuta in en sèrk; to je: moja žlica je tako majhna, da bi lahko iz nje vse dvakrat posrebal in še enkrat poserkal. — Imam zdaj še nekaj povedati, ali prav za prav poprašati. Nekdo je tù v jeseni dve lehi (pri nas imajo sila široke léhe) rèží vsjal; ena léha je lepo zelena, na drugi pa ni ne eno zerno ozelenelo. Se vé, da je bila dvojna rèž; ali kaj je vzrok, da ne kalí, ne vémo. Čudno se ljudêm to zdí, ker še kaj tacega niso vidili *). Janez V.

Iz Dolenskega 29. prosenca. I. K. Pretečeno leto smo pri nas razun vina le pičlo poljskih pridelkov shranili; večidel kmetov že zdaj žito kupuje, Bog, da še krajcar za potrebo skupaj spravijo, ker jih še druge plačila silno stiskajo. Tam pa tam pa se primeri še obilnost, ktere nihče ne želí; tako je nedavnej žena tukajšnjega vinogradnika v Novigori pri Žejnem, v fari sv. Duha 3 fantičke porodila. Mati in otroci so scer zdravi — ali kaj, ker je revšina velika, da vsim skupaj živeža manjka! Ko bi se pač kak milostljiv dobrotnik usmilil siromakov s kakšnim milodarom.

Novičar iz mnogih krajev.

Po naj višjem ukazu se imajo v tistih deželah, kjer je že stanovitni kataster zemljišnega davka vpeljan, že zdaj c. k. deželnim davkovskim vradnijam posebni stanovitni vradniki pridjati; ker pa tega katastra še ni, pa pozneje. Ti vradniki se bojo imenovali katastralni inšpektorji; njih opravilo bo: čuti nad tem, da se kataster zmirom v razvidnosti derží, in da pri katasterskih cenitvah opravljajo tehnične dela. — Cesarski ukaz od 19. dec. p. l. je določil službe, v ktere se imajo prihodnjič edino le dosluženi vojaki jemati; vsled razpisa c. k. ministerstva notranjih oprav od 28. p. m. je pa volja cesarjeva, da razun imenovanih služb se imajo v cesarske pisarnice posebno dvakrat izsluženi korporali ali feldvebeljni tudi za druge pisarnične službe jemati, ako so za tiste opravila pripravni in lepe obnaše. — Iz Oršove se je za gotovo zvedilo, da so vse z valaškim žitom naložene ladje srečno skoz „železne vrata“ prišle; je pa 180.000 vaganov tega žita, ki bo gotovo žitno ceno znižalo, kamor bode prišlo. — Tudi v Vidmu so začeli za reveže skerbeti, ktere sedanja dragina grozno tare; mestna gosposka jim prodaja moko prav dober kup. — V Dobelhofu poleg Badna blizo Dunaja se je začela goveja kuga. — Tista novica, da sta tista dva človeka ki sta zadela veliko srečko v loterii, ubogim le 30 krajc. dala, se je preklicala s tem, da sta na drugem mestu siromašnici 850 fl. darovala. — Očí celega sveta so obernjene sedaj v London in v Pariz, od kodar se pričakuje odgovor angležke in francozke vlade na vprašanje cara rusovskega: kaj imajo pomeniti nju barke na černem morju? To vprašanje ni rusovskemu ljudstvu v Petrogradu nič všeč bilo, ker pravijo, da vsak Rus to vé, kako da bi vlada tega ne vedila in še le za to prašati mogla. Odgovor, ki ste ga vladi dale, še ni znan; znano pa je, kar sta francozki in angleški admiral o tem še pred naznanila: varovati turške kraje in turške barke. — Radovedno se je pričakovalo, kaj bo kraljica angležka zavolj rusovsko-turške vojske rekla v govoru, s kterim je 31. januara začela deržavni zbor. Po telegrafu se je zvedilo sledeče: Kraljica žaluje, da se upanje za pomirjenje Rusov in Turkov vresničilo ni, čeravno je v serčni vzajemnosti s francozko vlado in združena z zavezniki svojimi vse storila ohraniti mir, za kterega si bo še naprej poganjala. Ker pa je ta vojska nevarna deželi njeni in celi Europi, je za potrebno spoznala, pomnožiti svojo armado na suhem in na morji, da bo tako večjo veljavnost dala svojim nasvetbam in končavi vojske“. Na večer se je pretresovanje v pervi zbornici deržavnega zbora začelo: kakošen odgovor naj bi se dal na ogovor kraljice, in pri priliki je napadel lord Clanricard nestanovitnost vlade; minister Clarendon jo je zagovarjal rekoč: „Rusovski car je zagotovljal ne razrušiti Turčije, in angležka vlada mu je verjela, da le svete mesta so edini predmet prepira s Turčijo; še le, ko so Rusi obsedli Moldavo in Valahijo, smo smeli misliti, da sega rusovski car dalje. To pa, kar se je zgodilo pri Sinopi, je nagnalo angležko in francozko vlado, krepko stopiti na noge, in one v popolnama odkritoserčni zavezi pričakujete sedaj: s čem bo rusovska vlada odgovorila na odhod naših bark na černo morje“ — Od kake veči bitve se te dní nič slišalo ni; okoli Kalafata ni skor mogoče se vojskovati, pota so tako mehke, da se topovi ne morejo skor prepeljavati. Knez Gorčakov, ki je pregledoval unidan stan rusovske armade, je mogel v svoj voz 8 volov vpreči, da je mogel naprej.

*) To je zastavica, ktera se dá le na dvojno vižo rešiti: ali leha ni bila obsejana (večkrat se primeri, da se pozabi kak kraj obsejati), ali je seme popolnoma zamorjeno bilo, da je morebiti splesnilo, potem se opralo in na pêči posušilo. Da bi prestaro bilo in zatega voljo ne kalilo, ne moremo skor misliti, ker kaljivost se ohrani veliko let saj v nekterih zernih. Vred.

Pogovori vredništva.

Gosp. Fr. Sterm. na R—i: „Novíce“ preteklega polleta zamorete še dobiti; veljajo z „občno zgodovino“ vred 1 fl. 30 kr., ako samí plačate poštnino.

Stan kursa na Dunaji 1. februaria 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	90	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.		80	fl.
	$4\frac{1}{2}$ „	$79\frac{1}{4}$	„	Windišgrac. „ „ 20 „		$27\frac{1}{4}$	„
	4 „	$71\frac{1}{2}$	„	Waldštein. „ „ 20 „		$28\frac{1}{4}$	„
	3 „	$55\frac{1}{2}$	„	Keglevičeve „ „ 10 „		$10\frac{3}{8}$	„
	$2\frac{1}{2}$ „	$45\frac{1}{2}$	„	Cesarski cekini	5 fl.	55	
Oblig. 5% od leta 1851 B		111	„	Napoleondor (20 frankov)	9 fl.	52	
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		$88\frac{1}{2}$	„	Suverendor	17 fl.	12	
Zajemi od leta 1834 . .		232	„	Nadavk (agio) srebra:			
„ „ 1839 . .		132	„	na 100 fl. .	$24\frac{3}{4}$ fl.		

Loterijne srečke:
V Terstu 1. februaria 1854: **46. 20. 49. 63. 47.**
Prihodnje srečkanje v Terstu bo 15. februaria 1854.

Srednja cena mernika (pol vagana) **žita:** V *Ljubljani* 1. februar. pšenice domače 3 fl. $26\frac{1}{2}$.; banaške 3 fl. 40. — turšice 2 fl. 55. —. soršice 3 fl. 7. — rèží 2 fl. 40. — ječmena 2 fl. 3. — prosa 2 fl. 14. ajde 2 fl. 20. — ovsa 1 fl. 13. — V *Krajnu* 30. januar.: pšenice domače 3 fl. $44\frac{1}{2}$.; banaške 3 fl. 56. — turšice 3 fl. 12. — soršice 3 fl. $8\frac{1}{2}$. — rèží 3 fl. 3. — ječmena — fl. —. — prosa 2 fl. 19. — ajde 2 fl. 15. — ovsa 1 fl. 18.

V *Krajnu:* prešiči, funt po 10 kr. — 8 kr.
Slanina (špeh) v bohih cent 25 fl., v ribah 26 fl.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*